

R E G É L Ő.

PESTEN Vasárnap December 8^{kán} 1833.

Megjelen társával együtt hetenkint kétszer Vasárnap és Csütörtökön: Fél évi díja helyben 3 ft 12 xr boritéktalanul; postán 4 ft pengőben. Budapestiek évnegyedenként-is válthatnak példányt boritéktalanul 1 ft 36 xr-jával.

A' folyóírásnak egyes száma 24 xr; egyes kép 12 xr. p. p.

I. TÖRTÉNET ÉS ELBESZÉLLÉS.

A' lovagművészek.

„Egy igen kedves ismeretséget ujitottam-meg iskolai koromból, — így irt Berlinből az ifjú Falkenberg gróf, az arany sashoz nevezett vendégfogadóból Helmann barátjának — emlékezel-e még ama kedves hét esztendő leánykára, ki mint angyalka állott a' létrán, melyet atyja fogain hordozott körül, 's melly lovagszínészen (Kunst-reiterei) mi minden napon megjelentünk? Alig szállék-le itt a' sasnál, midőn az ajtó küszöbén valamelly hirdetést vevék észre nagy veres betűkkel 's fába metszett figurákkal (alakokkal). Lovagművészek voltak, kik előadásukat jelenték. Tudod, milly kedvet 's örömet leltem mindig illy vakmerő mesterkedéseken. Azért első kérdésem most is a' lovagművészek voltak; kértem az udvarlótól, mikor lehetne őket látnom — „„Ma estére uram, még pedig itt helyben — volt a' felelet — Ritter társasága nálunk lakik, és színhelyét a' hátulso udvarban a' most üres raktárban üté-fel.“ „Előbb csak a' lebegő fametszeteket pillantám-meg a' nélkül, hogy a' névre figyelmezttem volna; hanem midőn a' Ritter név fülembé csendült, nevededett figyelmem. Kérdésemre a' hosszú, öreg férjfiú, ki egyszersmind a' vig-buta szerepeket (Pierrot) igen mesterségesen adá, ugy szinte a' törpe, 's mulatságos Bajazzo (bohóc), 's a' siket Madame pontosan leirattak, és az egész régi társaság szemeim előtt állott. — 'S az öreg létrát hordoz fogain egy kis gyermekkel, ki lábujhegyen áll; egy igen kedves gyermek, nemde?“

„„Igen igen! — volt a' felelet — felettébb kedves gyermek a' szegények iskolájából.“ „

„Most jutott csak eszembe, hogy a' csinos, hét esztendőös kis Giasinda most már mintegy tizen öt esztendőös lehet, 's így a' létrán többé aligha állhatna.“

„De tehát nincs közöttök valamely fiatal mintegy tizenöt esztendőös fekete szemű 's fekete hajú lányka?“ kérdezém őt.

„„Minden esetre uram! Ritter leányasszony, ki aczél fonalon tánczol, 's olly szép mozdulatokat teszen lóháton és Kolumbinát játsza. Ő az, kinek kedvéért a' színhely naponként tömve van; mind annyi ifjú uraink belé bolondultak. Nehezen lehet több tizenöt esztendősnél, és fekete haja is van.““

„Hozz legott nekem egy billettet — félbe szakasztám a' pinczést, ki már engem figyelmetesen vizsgált, 's ravasz pillogásokkal méregetett.“

„„Még jó egy órát tarthat addig uram; — mond ő — de talán eddig méltóztatnék valamely frisitót magához venni?““

„Jól lesz, de szobámban; hanem most a' billettet legelőször.“

„Mint a' villám suhant-ki az ajtóból, 's kevés perczenetek mulva ismét előttem termett egy veres három szegű billettet, melyet legott zsebembe rejték. Még uti ruhákban voltam. Inasom bútoraimat a' kocsiról leszedé. Magam pedig a' pinczés után szobámba menék a' harmadik emeletbe. Ravasz mosolygással, 's alkalmasint köszönetemre számolván, figyelmeztetett ez, hogy a' szép Ritter leányasszonynak tő-szomszédja vagyok, 's hogy szobáját az enyimtől csak igen gyenge deszka-fal választaná-el.“

Falkenberg eddig haladt levelében, melyet egykor fölöstök (reggeli) alkalmával irni kezdett. Pongyolában (negligé) ült ott, ugyan azon szobában, melyet számára a' pinczés kijelelt volt. Egyszerre úgy tetszett neki, mint ha a' mellék szobában valamely zörejt hallana, 's felijedett reá. „Már felébredett, bizonyára ő az — mondá magában — „mert így senki se lebeg végig a' padlaton.“ — Kedvencz könyve Korinna után nyult most a' gróf, 's a' pamlagra dült azon gondolatral, hogy majd olvashat, mert irni tovább már nem birt. Majd beszédet vön észre a' mellék szobából.

Egy mély férjfiás hang valamelly kedves olasz „jó reggelt atyám“ szóval viszonztatott: tiszta asszonyi hang volt ez, melly a' vért arcaiba hajta az ifiú grófnak. „Még is igazságtalanság, hogy én itt lakom a' nélkül, hogy nekik megjelenténem — mondá magában — de hijába, ő igen szeretetre méltó, — 's az öregnek úgy kell, miért olly bizodalmatlan; egy szót nem szabad vele beszélni, mellyet ő ne hallhasson.“ — Már eljövételének első estéjén ott volt a' gróf az elő adáson, 's az egész társaságot látá és megismeré, Ritter leányasszonyt kivéve, kinek szemfényvesztő szépsége őt az első pillanatokban egészen elragadá, 's kinek rendkívüli könnyűségét és kellemét mind a' kötelenjárás, mind ama bájos és veszélyes lovaglási helyezetek alkalmával mélyen csudálta, még mi előtt benne 's a' naiv Kolumbina némázatában (Pantomime) megismerte volna a' csuda szépségű leánykát, melly mint gyermekdeu angyal kitörülhetlen vonásokkal volt lelkébe írva.

Falkenberg Fridrik, a' fiatal, tüzes ifiú gróf, régiős nemes nemzetségből eredett. Egyetlen fija volt ő egy igen gazdag dán grófnak, 's tetemes jószágoknak örököse. Iskoláján ugyan a' tartományok egyikében keresztül futott, de ott egy régi ismerősnek házában levén egészen magára hagyatott, 's a' legroszabb iskolai fék alatt állván a' legnyersebb kicsapongásokhoz természetesen hajló idomait tökéletesen mivelé-ki. Szíve lelke csak szabad 's tüneményekkel teljes életet ohajtott, 's valahányszor valamelly vándor színészeket, vagy egy csoport lovagnművészt 's kötéljárókat látott, kik a' kisebb helyeken képzeményes vitézi pompa ruhában trombita és dobszó közt az utszákon végig huzódtak, mindannyiszor ugrált örömeiben szíve, és sokszor a' legnagyobb kísértetbe esett, elszökjék-e velek, elkísérje-e e' szerencsés embereket a' nagy világon keresztül. — Csak nagy fáradtsággal tudta őt állhatatos indulatú 's előre vigyázó barátja Hellman arra bírni, hogy iskoláját rendesen keresztül járja; de alig hogy felsőbb iskolába jött, 's az akademiában egy évet eltöltött, már szűk volt szabadság és kalandok (Abenteuer) után sovárgó lelkének az iskola, 's apja kéntelen vala neki egy külföldre teendő utazást megengedni. Apja ugyan melléje állhatatos és komoly uti társat adott, ki úgy

félíg meddig nevelője volt; de Fridrik már elérte huszon harmadik esztendejét, 's a' mester-szót ki nem állhatá. — A' nevelőnek éppen nem legtartósabb egészsége a' számtalan sok gyaloglást nem állhatá-ki, mellyről pedig a' schweitzzi hegyekben az ifiú gróf széles e' világért le nem mondott volna. Így történt, hogy már utazásuk elején elváltak egymástól, 's most az ifiú egy két esztendei franczia schweitz és olasz országokban volt tartzkodása után Bécsen keresztül Berlinbe ért, hogy onnét Pétervárra utazzék valamelly diplomatikai tisztség felvételére, mellyre atyjának befolyása által nevezteték-ki.

Nem volt szándéka a' grófnak Berlinben sokáig mulatni; de mindazáltal megújított ismeretsége Ritter társaságával, 's a' leányka iránti vonzódása uti tervét 's minden egyebet a' világon vele elfelejtették. A' társaság még egy hónapot akart tölteni Berlinben, hogy onnét olasz országba menjen. Fridrik váltólevelekért (Wechsel) irt haza atyjának, 's engedelmet kért, hogy Berlinben tovább maradhasson, Betegséget adott elő ürügyül, melly meg nem engedhetné, hogy a' hidegebb téli hónapokban tovább menjen észak felé. A' posta mind kettőt meghozá, 's magát rendkívül vidámon 's boldogu' érzé. Minden este láthatá előadásainál a' szép Giasindát; minden ebéd alatt a' közös asztalnál (table d' Hôte) vele által ellenben ült, vele beszélt 's mulatott. Emlékezteté őt gyermek évi ismeretségekre, a' lányka is legelevenebb részvétellel örült, 's elbeszélé a' grófnak, hogy még igen jól emlékezik a' barna dolmányos kis fiúra, ki neki minden este gyümölcssel kedveskedék, midőn a' létráról leugrott, 's a' kis városka publikuma előtt magát meghajtá. Még most se feledte-el nyelvét, 's a' gófra nézve soha se volt valójának erőtlensége, 's kelleme vonzóbb, mint midőn asztal felett enyelegetében közbe-közbe néhány félíg dán szavakat kevert. Atyja mindig oldala mellett ült az asztalnál. Ennek hosszú lebenyés, ránczos arczán, melly mint Pierrot a' legkomolyabb nézőt is megnevelteté, a' színen kívül soha nem látott mosolygást az ember, asztalnál pedig mindig úgy ült, mintha mély gondolatokba volna merülve, a' nélkül hogy csak egy szót is szóllott volna, ha körüle még olly hangosan tréfáltak 's nevettek is. Mind-

nyáján tudták, hogy nagy mértékben búskomoly (schwer-müthig), 's azért szükség kívül senki se szóllítá-meg őt, nehogy rövid, vagy kitérő feleletet kapjon tőle. A' leánya másik odalán mindig a' siket Madame ült, ki siketsége végett hasonlóképen nem vett részt a' társalkodásban. Ennek vonásai tagadhatlan nyomait viselék egy korán elvirágzott szépségnek, Ő fiatal korában igen nevezetes kötéljáró volt, melyet mozdulékony könnyűsége még jelenleg is bizonyított; de mostani foglalatossága már csak abban állott, hogy a' pénzládanál üljön 's billeteket áruljon. A' társaság tulajdonképeni vidám személye egy alacson már koroska férjfiú volt, ki majomarca mellett a' vidorságban és pajkoskodásban annyira bővelkedék, hogy Lohócz szerepét mindenütt, mind assztal felett, mind a' színen játszotta.

(Folytatás következik.)

(Folytatás következik.)

Novath.

II. NÉPISMERTETÉS.

Francia ország északi lakosai.

Francia országnak északi része többnyire hegyes, és a' természet javaiban szűkölködő; úgy hogy lakosai kénytelenek élelmök szerzése végett az ország belsejébe menni. Vándorlásuk ideje többnyire ősszel vagy on, midőn már munkájokat elvégezték. Ekkor több faluk öszve állnak és egy kis társaságot képezvén szokott helyökre vándorlani készülnek. Vándorlásuk ideje következőn egy faluban jönnek öszve, hol magoknak birót pénztárnokot választanak, kik iránt legnagyobb engedelmességgel viseltetnek; a' választás innépét örömmiadások közt töltik-el a' csapszékben, 's midőn az éjjel következik, nyugalomra lépnek, másnap pedig vándor botjokkal ballagnak az ország belsejébe dolgot keresni. Ha valaki a' társaságból különös csint követ-el, a' biró elejébe idéztetik, ki segédül néhány tagokat az öregebbekből választván megítéli a' vétkest, és azután a' kupak-tanács a' pénztárnok által elolvastatja az ítéletet valamennyi előtt, melyet végre hajtani el nem mulaszt. A' mit munkájok által szereznek, a' pénztárnoknak adják által, ki azután minden legkisebb költségről számot adni tartozik. A' dolog alatt közönségesen vigak, és azt dalolással végzik, mi után több-

nyire táncz szokott következni. Vasárnapon, midőn isteni tiszteletöket elvégezték volna, estve felé mindnyájan együtt vannak, és tánczolniak; a' bornak szeszétől felhevülve olly vigságra kelnek, hogy a' levegő körét dalolásokkal eltöltvén a' kíváncsi népet nagy számmal csöditik össze szemlélésökre, kivált ha az asszonyokat is illy láng heviti. Illy vigadozások közt töltik-el azon időt, míg magoknak elegendőt szerezvén vissza térnek lakjokba, hol a' pénztárnok számadását előterjesztvén mindnyájok közt egyformán elosztja keresményöket, és így térnek haza gyermekeik 's hitveseik örömére, kik szinte azon idő közben télre fát szerzenek. — A' mi ismét különös francia ország köznépének hajadon szüzeinél, hogy ha valamelly leány kedvesét nem szereti, a' kandallóra (melly kürtőhöz hasonló) egy darab fát tesz előtte, és ez a' jele, hogy kedvese azonnal hagyja-el őt, mi igen hamar megtörténik; mert náluk szerelemgyanúba esni legkönnyebb. Csak lássa egyszer kedvesét a' leány enyelegni, vagy nyájasan beszélni egy más hajadon szüzzel, bizonyos lehet azon legény, hogy legott szerelemutáló fát (mikép ők azt nevezni szokták) találand a' kandallón. De nem sokszor megbánván tettöket a' hajadonok mindenkép törekeshnek ismét szeretőjeket hálójukba keríteni; mert midőn a' szerelem-irigység heviti keblöket, mindent képesek elkövetni, csak hogy vágyokat kielégíthessék.

D. F.

III. JELES MONDÁS.

A' boldog.

Boldog, kinek feltétele

Mindig arra czélozott,

Hogy másnak is használt vele

Mig magának dolgozott.

Szabó László.

Áldozat. Kötelesség. A' kinek lelkét eltöltötte a' kötelesség szava, vagy valamelly szent érzés, valamelly nagy gondolat, az ebben él egyedül, ennek áldozza erejét, nyugalma, örömeit, s kész veszni érte, ha kell.

Kazinczy.

Aphorismák arab nyelvből. Szemérem nélkül az asszony olyan, mint a' lámpa gyertya nélkül.

Ne vesd-meg társalkodásodban a' gyöngét, mert egy bogár is megüli az oroszlánt.

Szerezz aranyat mértékkel, tudományt mérték nélkül.

Szendár.

IV. KÖLTÉSZET.

A' költő, és színész.

Színjátékot irt a' költő.
 Azt játszotta a' színész;
 Névre híres mind a' kettő,
 'S egyenlőn jeles művész;
 De a' költő göggel tele,
 'S a' színésznek nagy a' szele.

A' két hiú hogy öszvejött
 Vita támadt közöttük,
 'S a' koszorút, mellyet kötött
 Szűz Thalia fölöttök,
 Bontogatják heves ésszel,
 S tépni készek botor kézzel.

A' költő mond: „én érdmem
 Hozott hirbe tégedet,
 És te mered még ellenem
 Felhordani tetteted?!
 Szolga! te csak színleni tudsz
 En-nélkülem — szólj!-mire jutsz?“

És a' színész így válaszol:
 „Irti könnyebb mint tenni,
 Én fáradok, míg te nyugszol,
 'S így bár ki fogja hinni:
 Hogy tiednél nagyobb eszem;
 Mert te csak irsz, 's én megteszem.“

'S im Thalia égből leszáll
 Körülte szép kíséret
 Genius, és Nimfákból áll
 Es kiki fáklyát éget.
 Döbbenve kezd bámulni a'
 Peres pár, 's így szól Thalia:

„Hogy köztetek az irigység
 Bomlást, és kárt ne tegyen;
 Költőt tisztel a' közönség
 Övé hát a' taps legyen,
 Színészé a' köz szivesség
 És még felül a' nyereség.
 P u m János.

V. VILÁGI TELEGRAF.

Orgazda. Magdeburgban minapában egy orgazdát fedeztek-fel nála 100,000 tallér-ra menő mindenféle árukat találván, mellyeket mintegy 10 esztendők elfolyása alatt takarítgatott össze. A' dolog annál inkább figyelmet gerjesztett, minthogy ez által egy nem csekély zsvány-bandának jutottak nyomaira.

Parisban az asszonyoknak tilos a' börze. A' mi-velt 's polgárisodott Parisban olly nagy előmenetelt tett a' pénz-szomjú, hogy magok a' Dámák is, pedig nem kis számban jelennek-meg a' börzékben 's fond-okra speculálnak. A' kereskedői törvény-szék mostani előülője Ganneron ur végre e' kicsapongásoknak kor-látot vete, erősen megtiltván, hogy a' Dámák ezután vagy a' börze-terembe, vagy annak karzatára megjelenjenek. — Bizonyossá tétet-tünk, hogy a' tiltó parancs okokkal 's módjával szól, 's arra megy-ki „hogy egy asszonynak legjobb speculatio az, midőn házi tűzhelyén őrkedik.“ Gondolhatni, hogy azon Dámák, kik a' börze-játék masz-lagától megszállva valának, a' parancsot igen rossz neven vették; de ha bár csak egy kettő mentetik is meg a' játék-szomjú veszélyes örvényéből, — elég; 's az emberiség geniusa már elég hálával tar-tozik a' derék előülőnek.

VI. KÜLÖNFÉLE.

Városi bölcsekedés.

I. Estve van; az utszák szegletein lámpásos gyermekeket (Latarnbuben) látok, kik a' hideg 's unalom miatt fel 's alá tappog-nak öszve-ütögetvén bokájikat, 's elég lámpásaikban a' gyertya a'

nélkül, hogy őket valaki világítani hívná. — Így mulik-el honunkban is — pipafüst és unalom közt — sok hazafi élete, a' nélkül, hogy valakinek használna.

2. Elnézema'kávéházban a' billiárdozókat; ha valamelyikők hibás lökést tesz, vagy a' laptát, vagy a' lökőbotot okozza, 's a' dákó végét krétával mázolgatja: — az ember is, ha hibáz, mindig egy másikat, harmadikat 's negyediket okoz, — holott, tán erkölcsi dicső tettei is csak úgy vaktában történnek, mint mikor az ügyetlen billiárdozó néha véletlen a' legszebb laptát megcsinálja.

3. Látom estve a'serházban, mint támaszt a' pinczés (Kellner) nagy fehér habot serének az által, hogy ezt felnyújtódzva magosról tölti az alá tartott pohárba, — 's a' szegény vendégnek ezt a' haszontalan felső habot félre kell előbb fűvnia, míg szomjas ajka a' fenéken magához a' kevés serhez juthat. — Illy üres tajtékkal felfuvott több honi íróink szíljú is; félre kell a' szegény olvasónak előbb a' sok öszvehalmazott haszontalan szavakat tolnia, míg belőlök magát (a' dolgot) az egyszerű gondolatot kivetheti.

Szekrényesy.

Keleti nyelvek. A' khinai tartományt kivéven napkeleten az arab, perzsa, és török a' divatozó fő nyelv. Ezeket a' napkeletiek imigy caracterizálják. „Az arab nyelv reá beszéllő; a' perzsa hizelkedő; a' török pedig büntető. A' paradicsomban ős anyánkhoz a' kigyó arab nyelven beszélt; Ádám és Éva perzsa nyelven mulatoztak együtt; de törökül szállamlék-meg az angyal, midőn őket a' paradicsomból kiűzni kéntelenítették.

Szicher.

VII. NEVETTETŐ PILULA.

Már ürültében vala U...y urnak boros üvege, midőn inasát is megkínálá, 's félig tölté annak poharát. De midőn a' pohárban levő maradék-bort savanyú vízzel akarná pótlani, imigy szólla Pista: „Csak borral, borral tens uram! nem vagyok én urfi, megiszom én tisztán is.“

...er...

Szórejtvény.

Édes négyét úgy szeretem	Az egész öt betűből áll:
Hogy ha szívből jő	Szárnas csacsogó,
Játékban is el-el veszem	A' ki engem ki nem talál
Ha rám kerül ő.	Uj találkozó.

Imrey.

Csak három betű ez, nem természet nélkülé semmit
A' föld. Vissza felé: leszen istene régi Görögnek,

P. Sz. Dentsről.

Előbbi rejtvény: Kulacs.

Szerkezi Róthkrefft ábor, halpiarcz 86 szám.

Nyomt. Trattner-Károlyi urak utszája 612.